

מסורת הש"ס

(6) [בבבית מו: טעמי] (7) [חולין קל"א: (8) כ"ק: מו: מנוטות מנ: מנ: (9) [כ"ק] (10) [פ"ט כ"מ: פ"ט: ע"א:] (11) [מנוטות ננ: (12) [שנ"ט קמ: (13) [ג' מ"ד: ה"כ:]

תורה אור השלם

1. ובקרבם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תשוב אהם אני ה' אלהיכם ויקרא כב כג 2. לנס שקה רוצח אשר ירצח את רעהו בבלי פניקה משושבנות וקב דעת ודוא לא שלא לו מתמל שלשים ונס אל ארת מן הערים האל וק: דברים ד כב 3. כל כבודך בת מלך פניקה משושבנות וקב לבקשה: תהלים פ"ד

גליון הש"ס

ג' כ"י ה"ב: דהו י' א"ש: מ"ר: ע"י כ"ק ד' ספ ע"א מ"ד: דמכ"י:

הגהות הב"ח

(6) רובי ד"ה כל האומר (בפנימה הקדוש) בשלם הגט ג"מ להולך לאו ס"י:

תוספות ר"ד

שמו ירצה שלא לזון וכי ש"מ יכול הרב לומר לעבר עשה עמי ואני וכן פי' אלא חזון על התחיות ואסיקנא בהויא סליגנא דרב ור' יוחנן דרב סבר אנוי ויכול ר' יוחנן ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן (א"ר) ספני שהוה קניינו:

המביא גט פרק ראשון גיטין

לא תלקט לעני: סמכיהו רחמנא לא תלקט לעני ולגר ודרשינן סמוכין לא תלקט אתה לנזרך העני: להוסיף עני על שלו. עני הראוי לניטול פאה ועם לו שדה הזכירו הכחזו להניח בה פאה: לענדל: כענתי: עשה עמי. מלאכה ואינו זקן אלא חזר על הפתחים: דגל פסקא. לזון כמעשה ידיה וזרין להוסיף משלו: ופרכינן עבד נמי לא ספק ומשני עבדא דנהוס כרסיה לא שויא. עבד שאינו שוה לחס אכלו: למריה למאי מסבעי. הלכך אינו מוסקף משלו אלא יחזור על הפתחים כי מי יסופנו לזוני ולהפסיד שלו. אבל אשה כן המנה עמה כחמותה ואם תהא יתבא צניתי ומיתוונא מנכסי: שגלה לערי מקלט. עהרג כשהגז ונגלה: להדעס. שמעשה ידיו ערופים על מוונותיו: לא לישקל מיניה. ויהא ביד העבד שמה יש ויש שלא ימלא להשתכר: וחי. ונס אל אחת הערים האל וחי: כבודה בת מלך. כל ישראל בני מלכים: פנימה. לנעוה ואין דרכה ללאת ולסבב בעיר שמינה משס ואין מרכיז אותה הניח לה מלאכה צניטה אלא אם כן מסבבת בעיר למנוא מלאכה להשתכר: וספכרא. בדלמאר ליה עשה עמי קא מיירי: ועוד וחי שגא עני כנורא. אפילו בעני שזעב כיון דא"ל עשה עמי הרי הן לו שני נזירות: לא ספק. אינו מספיק: מאן דמרחם אבני חרי אעבדא נמי מרחם. דשיין נמנות כהשה: ליה

דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' אליעזר התם אלא דמיגו דרבי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני והוי ליה ומיגו דוכי ליה לנפשיה וכי לחבריה אבל הכא לא ועד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דכתיב י'א תלקט לעני לא תלקט לו לעני אבל הכא לא ור"א האי לא תלקט מאי עביד ליה מיבעי ליה להוהודי לעני על שלו: שאם ירצה שלא לזון כו': שמעת מינה וי"א יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואינו זקן הכא במאי עסקינן דא"ל צא מעשה ידך למוונותיך דכוותה גבי אשה דאמר לה צאי מעשה ידך במוונותיך אשה אמאי לא אשה בדלא ספקא עבד נמי בדלא ספיק ויעבדא דנהוס כרסיה לא שויא למריה ולמרתיה למאי מיתבנה תא שמע יעבד שגלה לערי מקלט אין רבו חייב לזוני ולא עוד אלא שמעשה ידיו לרבו ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואינו זקן הכא במאי עסקינן דאמר לו צא מעשה ידך למוונותיך אי הכי מעשה ידיו אמאי לרבו להעדפה העדפה פשיטא מהו דתימא כיון רבי לית ליה לא יתיב ליה כי את ליה נמי לא לישקול מיניה קמ"ל וכו"ש לערי מקלט סד"א יוחי עביד ליה חיותא טפי קמ"ל והא מדקתני סיפא יאכל אשה שגלתה לערי מקלט בעלה חייב במוונותיה מכלל דלא אמר לה דאי אמר לה בעלה אמאי חייב ומדסיפא דלא אמר לה רישא נמי דלא אמר ליה לעולם דאמר ליה ויאשה בדלא ספקא והא מדקתני סיפא ואם אמר לה צאי מעשה ידך במוונותיך רשאי מכלל דרישא דלא אמר לה ה"ק יואם מספקת ואמר לה צאי מעשה ידך במוונותיך רשאי לימא כתנאי רבן שמעון בן גמליאל אומר יכול העבד לומר לרבו בשני בצורת או פרנסני או הוציאני לחירות והכמים אומרים הרשות ביד רבו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר יכול ומר סבר אינו יכול והיסיבא האי או פרנסני או הוציאני לחירות או פרנסני או תן לי מעשה ידי בפרנסתי מיבעי ליה ועוד מאי שנא בשני בצורת אלא הכא במאי עסקינן דאמר לו צא מעשה ידך למוונותיך ובשני בצורת לא ספק רשב"ג סבר יאו פרנסני או הוציאני לחירות כו' כי הויכו דהווי לי איניש ומרחמינן עלי ורבנן סברי מאן דמרחם אבני חרי אעבד נמי רחומי מרחם ת"ש דאמר רב יההמקדיש ידי עבדו אותו העבד לזה ואוכל ועושה ופורע ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואינו זקן הכא במאי עסקינן במעלה לו מוונות א"ה למאי לזה

יב

דהתם לא היו מן כחי ועוד פי' ר"מ דשיחורר עבד היו כעין מלוה דלמרי' בה זן והולך כחי אע"ג דנמתנה לא היו כחי דשיחורר אי ללו דעבד ליה נייח נפשיה לא הוה משחחר ליה משום הכי חשיב כחזו דלמרינן זיה מן כחי ומדקדק ר"מ דיש חילוק בין מלוה למלוה דמתינן לקמן (דף י"ג). הולך כחי מנה לפלוני שאני חייב לו מן מנה לפלוני שאני חייב לו וכן נפקדון חייב כחצרותיו ואם נא לחזור אינו חוזר אלמא כחזו הוה הולך כחי מני לכו כחצרותיו ואם נא לחזור אינו חוזר כר"ש הגשוי הולך לאו כחי וכן גריש השולא (לקמן נ"ג) אמר שליח ומנה שליח הגט (6) והולך לאו כחי וכיון דהולך כחי מן מני לכו כחי דאי הוה כחי צממנה כמו גבי מלוה ופקדון אמאי מני מן דכיון דכבר אשמועינן דלפילו הולך כחי כ"ש מן כחי דלפני צממנה הוה כחי ור"א הניח ראייה ממוספתא דקתני נהדיח מן מנה לפלוני שאני חייב לו או פקדון שיש לו כחי וכן הולך כו' אינו חוזר ומייב כחצרותיו מן מנה זה לפלוני מן שטר ממה זו לפלוני או הולך כו' רצה לחזור יחזור וזה מנה זו לפלוני מהקבל מנה זו לפלוני רצה לחזור לא יחזור אלמא תיחא נהדיח דכחצרות לא הוה מן כחי: דלמא צא דמרחם ר"א הוה חייב בעלמא היא דרב פפא אית ליה נהדיח תופס לנ"ח נמקוס שבו לאקריס ליה קנה (במכות דף פד): אלא דבתיב צא תיקטף לעני. וא"ת למ"ד כפ"ק דתמורה (דף ד') כל מילתא דלמאר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני א"כ קנה העני וי"ל דהכא נתר לא תלקט כחיב לעני ולגר מעווב אומם משמע דלא קני וא"ת וינלף מהכא בעלמא דהמגביה מילתא לחזירו דלא קנה חזירו וי"ל דהכא סגרא הוה שלא זכמה מורה לעני אלא מה של אחד מלקט לזורך עצמו ולגרז חסדא דמפרש הכא דעמיייהו דרבנן משום דתופס לנ"ח לא קני איכא למימר דמהכא ינלף: עבד נמי בדיא ספיק. וא"ת אנו משום דלא ספיק יתא רבו חייב לזוני ולא יוכל לומר לו לא מעשה ידך במוונותיך ועוד קשה הלשון דקאמר עבדא דנהוס כרסיה לא שוי הוה ליה למימר נהדיח דלא מחייב לזוני כיון דלמאר ליה לא מעשה ידך במוונותיך דרבנן משום הכי עני נהדיח (א"ע"ג) דלא ספיק שימחייב במוונות כיון שמ"מ עבדו משום הכי מהדר ליה בלשון זה עבדא דנהוס כרסיה לא שוי כו' ולהכי קאמר לעיל ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואני זקן דלפני מיירי דא"ל לא מעשה ידך במוונותיך מ"מ כיון שעובדו היה לו להחייב במוונותיו כי לאו משום דיכול ועוד דסלקא דעמיא דמיירי בלא אמר ליה דומיא דאשה דבדלא ספיק לא ספיק: מאי שנא לערי סקא. פי' אי אמרת בשלמא יכול אשמועינן ערי מקלט דאע"ג דלמאר רחמנא וחי עבד ליה מיתא טפי אפי' הכי יכול הרב לומר כו' אבל לענין העדפה לא משמע ליה דמשום וחי מיהו העדפה דדיה: מוספקת מאי צמיטרא כו'. אי אמרת בשלמא כולה דנספקא מנא סיפא דלמאר לה לגביי ארישא דאיירי בלא אמר לה אבל השמא דמוקמת רישא בדלא ספקא ולא מנא דהן קתא אלא לאשמועינן דבמספקת יכול לומר לה לאי מעשה ידך במוונותיך מאי למימרא דזה אינו שום חידוש: וברר סבר אינו יבוא. והא דקתא או הוציאני לחירות לאו דוקא אלא כלומר שהיה מעשה ידי לעלמי כמו לזון מורין: ב"י היכי דהווי איניש ומרחמי. הקשה ה"ר יצחק בן הר"ם דבפרק השולא (לקמן דף נ"ג) גבי עבד שנשבע ופדלו ישראל אחר שמעין להו איפכא דקא אמרי רבנן לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני לרבו שני לא דהא נשם בן מורין פרקיה לרבו ראשון לא דלמא מיימנעי ולא פרקי ורשב"ג סבר כשם שמצוה לפדות בני מורין כן מצוה לפדות את העבדים ואומר ר"י דרבנן שמעון צ"ג סבר דלענין פדיון פרקי ליה עפי שלא ימנע בין העובדי כוכבים ורבנן סברי דלענין מומות מרחמי עליה עפי שאל ימות כדעב וגם כל א' יתן לו מעט לחם אבל בפדיון לרבו הרבה צידד: אמר רב והמקדיש ידי עבדו אמרינן דהן קדושים למלאכתן הכי נמי כשהקדיש כל עבדו הוה לן למימר שהקדישו למלאכתו פיו לדבורו ידיו למעשהו רגליו להילכו דבעינן זה חשיב הקדש כדלמרינן בסוף פ"ק דגריס (דף ג') ואומר רבי יצחק דסגרא הוה דלא נמכין להקדישו למלאכתו לפי שיש חילוק במלאכתו שאין פיו ידיו ורגליו שזין במלאכתן הלכך אית לן למימר דלשחרכו נמכין דהיי הכל בעינן אחד אי נמי י"ל התם כשהקדיש עבדו סתם משמע יומר למייהו עס קדוש דהא למלאכתו לא קאמר אבל מקדיש ידי עבדו הקדיש מלאכתו ידיו דלא שייך למימר בעינן אחר: ולימא

עין משפט

נר מצוה
ע"א מ"י פ"ט מ"ב
ענינא ה"ל ז' סמנ
ענין ככ טו"ש י"ד סמנ
רבו ספיק כ ספיקא: ע"א
ע"ב ב' ד' ה' מ"י פ"ו
מ"ג' ר"ח ופמ"ח
נפס ה"ל כ סמנ טו"ש: ע"א
ע"ז ו' מ"י ט"ז טו"ש
י"ד ר"ח סמנ ספיק כ
ט"ה ט"ה:
ע"ז ה' מ"י פ"ו מ"ג'
מרכין ה"ל י"ט:

מוסף רש"י

ש"י לעמוד קודם א"ם
רצה. הבעל לחזור
בשניהם. קודם שישנו
השלת. יחזור. וקסבר ר'
מאר הספר וזוהי כן לפיו
שנשלו לזן ואין לזון
לזון אלא בפניו. לומר
אין חלם נעשה שליח לומר
נפסד על ידו. אלא אם כן
עשאו הוא שליח העני
כפסיו. ויכתיב פלני עליה
ד"מ. מתני' יחזור
שנשחור אינו יכול לחזר
משחמור לזן ז"א וא"ת
שלא עשאו העבד שליח
משום דקסברי וזכר הוא
לעבד שיחא מחת רבו
לחיות חזק לו ללמד רבו
כפניו. דלמן סברי דשחא
ליה דניכיא חלו שמוה להכי
ויעל ס"ס. ואין חזון לו
איכא בפניו. אין חלם יכול
לעשות שליחו שלא מדעתו
לכר שיחא חזק או הספר
(ויו"ש ג' ג') דלא לזון
נעשה שליח לחזירו שלא
מדעתו להספיקו. אבל
לחזירו אכן סברי דשחא
ליה לסיק זכר ואין חזון
(ויו"ש ג' ג') דבר שיחא
לישמו קרוי חזקו ומחזירו
י' וכו"ש ב"ב י' דבר
ש"ו חזון לז' שישע על
החופס כו' (וה"פ דהתוס'
לבעל חוב במקום
שחב לאחרי' ח"ס
הכא מלליו תופס ממונ
חזירו כפניו חוב שיש
לחזרו עליו וזכ' הקדש על
שלא תספקו בעל חוב חזר
ונמלא תופס זה חזר
בתפיסתו וזאת את הטיס
האחרי' ח"ס לאחרי' ח"ס
מספיק את האחרי' כמו
אין חזון ללמד ב"ב: לא
וכו"ש בחובות פ"ו: לא
קנה. דלמאר כחובות
דלאו כל כתיב
לחיי קופס מלליו וזכ'
לזון. מחלל שלא עשאו
אחיו הטיס שליח לתפוס
ב"ב: י' וכו"ש בחובות
פ"ו. מי שליחיק את
הפאה. חזק בעלמא
שיחא בעל שדה. דאי בעל
שדה לא אמר ר"א וזה,
לכילא למימר מיני חזי
לנפשיה דלפני הוה עני
מוחזר הוא שלא ללקט פאה
דלמאר ש"מ. דלמאר
בשתיים חולין (קל"א) לא
תלקט לעני. להסיר עני על
שלו (ב"ב ט"ו). ע"ב עשוד
קודם להחזירו לעני על
שלו. לא תלקט לעני ולגר
והי' ומשמע לא תלקט אי
מוחזר לעני (ויו"ש קכ"א).